

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausunto

12.4.2022

Viite: VN/2037/2021

Asia: Valtakunnallisen lääkityslistan edellyttämät muutokset lakiin sähköisestä lääkemääräyksestä ja lakiluonnokseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

SOSTEN LAUSUNTO

Muodostaako ehdotettava asiakastietolaki ja lääkemääräyslaki lääkityslistan osalta selkeän, yhdenmukaisen ja ymmärrettävän kokonaisuuden? Perustele vastauksesi.

- Kyllä x Asiakastietolaissa on yleiset periaatteet ja lääkemääräyslaissa reseptikeskukseen tallennettavien tietojen sääntely. Lakien välisillä viittauksilla kokonaisuus saadaan toimivaksi.
- Ei

Ovatko lääkityslistan muodostumisen ja käytön periaatteet löydettävissä riittävällä ja ymmärrettävällä tavalla tästä säädöskokonaisuudesta. Perustele vastauksesi.

- Kyllä x Esitys on taustoitettu riittävän yksityiskohtaisesti ja kattavasti.
- Ei

Onko lääkemääräyslain (2 §) soveltamisala mielestäsi selkeä? Perustele vastauksesi.

- Kyllä x Esitys sitoo paremmin yhteen muun muassa lääkemääräyksen sekä niihin liittyvät merkinnät.
- Ei

Lääkemääräykset olisivat ehdotuksen mukaan potilasasiakirjoja (HE-luonnos, s. 133.). Ehdotuksen mukaisesti lääkärin tarvitsisi jatkossa kirjata tieto lääkityksestä vain kerran. Potilaan lääkitystä koskeva tieto tallennettaisiin pääsääntöisesti Kanta-Reseptikeskukseen. Muu, vapaasti kirjattava potilaskertomusteksti tallennettaisiin edelleen potilastiedon arkistoon.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? Perustele.

- Kyllä x Kertakirjaamisen periaate on kannatettava.
- Ei

Lääkemääräystä laadittaessa lääkkeen määrääjän (5 §) tulisi tarkistaa potilaan ajantasainen lääkitys valtakunnalliselta lääkityslistalta. Pkv- tai huumausainelääkkeitä määrättäessä lääkkeen määrääjä näkisi myös potilaan kieltämät pkv- ja huumausainelääkkeiden lääkemääräykset.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? Perustele.

- Kyllä x Ehdotus on kannatettava, mutta epäselväksi tässä vaiheessa jää, merkitäänkö tehdystä tarkistuksesta jokin kuittaus vai oletetaanko automaattisesti, että kun

potilaalle on määrätty lääkettä, niin tarkistus lääkityksen kokonaisuudesta on tehty? Onko vastuu lääkityksen kokonaisuudesta aina viimeisimmän lääkkeen määrääjällä?

Lääkityslistan keskeinen merkitys on siinä, että ihmisten lääkityksen kokonaisuutta pystytään seuraamaan ja pitämään se tarkoituksenmukaisena. Ihmiselle määrätty lääkkeet tai niiden annostus eivät tosin automaattisesti ole sama asia kuin hänen käyttämänsä lääkkeet. Ihmisten mahdollisuus tehdä lääkityslistaan omia tarkentavia merkintöjä heidän käyttämistään valmisteista, kuten itsehoitolääkkeistä ja ravintolisistä, tulee käyttöön vasta lääkityslistan kehittämisprosessin loppuvaiheessa eli tämänhetkisen arvion mukaan vuonna 2029. Tällöinkään kaikki eivät tule käyttämään sähköistä lääkityslistaa ja sen kirjaamismahdollisuuksia. Vuorovaikutus potilaan kanssa on joka tapauksessa aina olennaista vastaanotolla lääkityksiä määrättäessä tai niitä muutettaessa.

- Ei

Lääkkeen käytön lopettaminen kirjattaisiin jatkossa reseptikeskukseen lopettamista koskevalla merkinnällä, joka päättäisi samalla kertaa lääkkeestä laaditun lääkemääräyksen voimassaolon.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? Perustele.

- Kyllä x Ehdotus on kannatettava, mutta käytännön työssä huomioitaviksi tulevat tilanteet, joissa lääkitys jätetään tauolle esimerkiksi jonkin akuutin tilanteen vuoksi. Mitätöityykö resepti tällöinkin automaattisesti? Siinä tapauksessa reseptin uudelleen kirjoittamisesta aiheutuu turhaa työtä. Voisiko näitä tilanteita varten olla jokin erillinen merkintä?

Esitys on hyvä siinä mielessä, että lääkityslistalle nousevat vain potilaan käytössä olevat lääkkeet. Lopettamismerkintä erottelee tällä hetkellä käytössä olevat lääkkeet ja aiemmin käytössä olleet lääkkeet toisistaan. Tämä parantaa lääkkeiden käytön turvallisuutta.

Ei

Lääkemääräyslain 11 §:n mukaan apteekki saisi lääkettä toimittaessaan tiedon reseptikeskukseen tallennetuista potilaan lääkemääräyksistä ja niihin liittyvistä merkinnöistä. Apteekki saisi siis jokaisella lääkkeen toimittamiskerralla käyttöönsä potilaan lääkityslistan kokonaisuudessaan.

Onko ehdotus mielestäsi kannatettava? Perustele.

- Kyllä x Ehdotus on kannatettava, mutta pykälän perusteluosassa tulisi ilmetä selkeästi se, että tiedonsaannin edellytyksenä on aina asiakkaan pyyntö. On hyvä, että pyynnön esittämisen tapaa on laajennettu ja pyynnön voi tehdä muutenkin kuin suullisesti ja että oikeus on myös potilaan puolesta toimivalla henkilöllä. Esitys helpottaa erityisesti asiakasneuvontatilanteita, joissa on tärkeää, että käytössä on tieto siitä, onko lääke

esimerkiksi ollut potilaalla jo aiemmin käytössä. Apteekin ei olisi mahdollista myöskään tunnistaa/varoittaa lääkkeiden yhteisvaikutuksista, mikäli lääkityslista ei ole tiedossa.

- Ei

Lääkemääräyslain 5 a §:ään ehdotetaan sairaanhoitajalle oikeutta kirjata annosmuutoksia reseptikeskukseen. Ehdotuksen mukaan palveluntajan nimeämällä sairaanhoitajalla olisi oikeus lääkkeen määrääjän laatiman lääkehoidon suunnitelman mukaisesti tehdä lääkemääräyksen annostusohjeen muutos, jos lääkkeen määrääjä olisi sallinut muutoksen tekemisen. Vastaa alla oleviin kysymyksiin ja perustele vastauksesi.

Tulisiko sairaanhoitajalla olla mahdollisuus muuttaa lääkemääräyksen annostusohjetta esityksen mukaisesti? Perustele.

- Kyllä x Ehdotus on kannatettava. Esitys kuvastaa jo paikoin käytössä olevaa nykykäytäntöä, jossa potilasta hoidetaan tiimeissä. Ehdotus tukee sitä, että apteekki saisi reseptikeskuksessa olevasta lääkemääräyksestä tiedon myös käytössä olevasta annostuksesta. Tämä parantaa nykytilannetta, jossa potilaan annostus ei välity lääkemääräyksiin eikä apteekin tietoon.
- Ei

Kommenttejanne STM:lle ehdotetusta asetuksenantovaltuutuksesta.?

SOSTElla ei ole tähän huomautettavaa.

Muita kommentteja lakiehdotukseen?

Lääkityslistan käyttöönotolla on monia hyviä puolia potilaan näkökulmasta. Lääkityslistan käyttöönotto parantaa potilasturvallisuutta ja säästää kustannuksia, kun päällekkäisiä lääkityksiä voidaan vähentää tai poistaa. Tämä on erityisen tärkeää iäkkäiden ja monilääkittyjen henkilöiden kohdalla. Myös kertakirjaamisen periaate selkiyttää kirjaamiskäytäntöjä. Lääkityslistan näkyminen Omakanta-palvelussa auttaa ammattilaisten ohella potilasta hahmottamaan kokonaisuutta paremmin. SOSTE muistuttaa, että sähköiset välineet eivät ole kaikilla käytettävissä, vaan ihmisillä tulee jatkossakin olemaan myös paperisia lääkityslistoja. Ihmisten omien lääkityslistojen ja valtakunnallisen lääkityslistan yhdenmukaisuus on hyvä tarkistaa vastaanotolla aika ajoin.